

ר"ת ב"י כניח העצב אמר קיבו 3

1

ותאמר רבקה אל יצחק קצתי בחיי מפני בנות חת אמר לך יעקב אשה מבנות חת כאלה מבנות הארץ למה לי חיים ויקרא יצחק אל יעקב ויברך אותו ויצוהו ויאמר לו לא תקח אשה מבנות כנען קום לך פדנה ארם ביתה בתואל אבי אמר וקח לך משם אשה מבנות לבן אחי אמר ואל שדי וברך אתך ונפרד וירבך והיית לקהל עמים ויתן לך את ברכת אברהם לך ולירעך אתך לרשתך את ארץ מגידך אשר נתן אלהים לאברהם

פסוק ענין

7

ויסע משה את ישראל מים סוף כב ויצאו אל מדבר סיני וילכו שלשת ימים במדבר ולא מצאו מים ויבאו מרתה ולא יכלו לשתת מים ממרה כי מרים הם עליכן כב קרא ישימה מרה וילנו העם עלי משה לאמר מהינשתה ויצעק כב אל יהוה ויזרהו יהוה עץ וישלך אל המים ויקמקו המים שם שם לו חק ומשפט ושם נסהו פסוק ענין

פסוק ענין

2

(מו) קצתי בחיי קו"ף קטנה שראתה שעתיד להחריב הבית שגובהו ק' אמה וקו"ף של ודרור קן לה גדולה שבקש דוד על ההיכל שגובהו ק' אמה שלא יחרב:

פסוק ענין (מ"א)

10

שם שם לו חק ומשפט, תניא עשר מצות נצטוו ישראל במרה, ז' שקבלו עליהם בני נח, והוסיפו עליהן דינין ושבת וכבוד אב ואם, דינין, דכתיב שם שם לו חוק ומשפט, שבת וכיבוד אב ואם, דכתיב ו כאשר צוך ה' אלהיך, ואמר ר' יהודה כאשר צוך במרה.

גמ' סנהדרין (נ"ו)

3

למנצח על הגתית לבני קרח מנמור: מה ידירות משכנותיה יהוה ו צבאות: נכספה וגם כלתה ו נפשי לחצרות יהוה לבי ובשירי ורגלי אל ו אל-חי: גם צפור ו מצאה בית ודרור ו יקן לה אשר שנתה אפרחיה ו את-מזבחותיה יהוה צבאות מלכי ואלהי:

גמ' פסוק ענין

11

בעצתך תנחני ואחר כבוד תחני. ר"א"ר יהודה בן בתירא בעצת תורה תנחני, ואחר כבוד תחני אחר כבוד גדול שכבר עשו את הוריו אתה עתיר להעלותנו, רב הונא בשם רבי נחמיה טו אחר כבודו של יעקב בעוה"ז כבוד גדול שכבר עשו את הוריו.

פסוק ענין גמ' פסוק ענין

4

(מו) קצתי בחיי חפני בנות חת. תמצא ק' של "קצתי" זעירי במסורה. וטעם הדבר מפני שראתה רבקה ברוח הקודש שעתיד הבית וההיכל ליחרב שהיה מאה אמה, מפני עון שיתחתנו ישראל בבנות הארץ. וכנגדה מציינו בספר תהלים ק' רבתי הוא שכתוב: גם צפור מצאה בית ודרור קן לה, לפי שדוד המלך הכין כסף וזהב לרוב לבנין בית המקדש. והיה מתפלל על בנין הבית וההיכל שיהיה מאה אמה, שכבר היה יודע השעור הזה ברוח הקודש עם שאר שעורי כל הכלים, הוא שאמר: הכל בכתב מיד ה' עלי השכיל כל מלאכות התבנית.

פסוק ענין

12

לו א"ר יהושע בן לוי כשעה שכאו השונאים להחריב את ירושלים היו שם ששים רבוא של מויקין והיו עומדים על פתחי של היכל לפגוע בהם. כיון שראו את השכינה הוזהו ושותקת מנין שכתוב (איכה ג) השיב אהור ימינו מפני אויב. אף הם נתנו מקום. א"ר יהודה בר סימא ראה אותו מחריב את ביתו ושותק לו ואתם מכבשיו להודווג לו. עד עכשיו מתבקש לו שכר כיבוד אבותיו.

פסוק ענין גמ' פסוק ענין

5

ורבקה שמעת בדבר יצחק אל יעשו בני וילך ו עשו השדה לציד ציד להביא: ורבקה אמרה אל יעקב בנה לאמר הנה שמעתי את אביך מדבר אל יעשו אחיך לאמר: הביאה לי ציד ועשה לי מטעמים ואכלה ואברככה לפני יהוה לפני מותי: ועתה בני שמע בקולי לאשר אני מצוה אתך: לך נא אלי הצאן וקח לי משם שני גדי עזים טבים ואעשה אתם מטעמים לאביך כאשר אהב: והבאת לאביך ואכל בעבר אשר וברך לפני מותי:

פסוק ענין

6 שמוע בקולי. פירוש הגם שיש דנריס חלו כגניבת הדעת, עם כל זה יש לך לשמוע בקולי, פירוש מלמד חיוז מלכות כיבוד חז וחם שהיא מלכות עשה, גם היא נביאה וכתוב דנברי נביא חמת (דנריס יח טו) חליו חשמעון, לזה אמרה שמע בקולי, וכבר כתבנו (לעיל טו ה ו) שילמדק נביא נאומרו לעבור על מלכות מנמנות התורה לפי שעה:

13

א"ר אבהו שאלו תלמידיו את ר' אליעזר הגדול כפאי זהו כיבוד אב ואם. אמר להם צאו וראו מה עשה דמה בן נתינה באשקלון והיתה אמו חכרת דעת והיתה מספרתו בן חבורו ולא היה אוסר לה אלא דייק אמי. לאסרו רבותינו פעם א' באו חכמים אצלו ליקח הימנו אבן אחת טובה שנאברה מכלי חקן שהיה דר באשקלון ופסקו עמו כאלף זהובים. נכנס וטצא רגלו של אמי פשוטה על התיבת שהיתה אבן טובה בתוכה והיה ישן ולא ביקש לצערו, ויצא לתוך ריקם. כיון שלא הוציאה כסבורין שמבקש מחן יותר והעלו דמיה' אלפים זהובים. כשניעור אביו טענתו נכנס והוציאה להן. בקשו ליתן לו עשרת אלפים זהובים אמר להם חם לי איני נהנה משכר אבותי, אלא ברמים הראשונים שפסקתי עמכם אלף זהובים כך אני נוטל מכם, ומה שכר נתן לו הקב"ה. אמרו רבותינו באותה שנה ילדה פרתו פרה אדומה ומכרה יותר מעשרת אלפים זהובים

פסוק ענין גמ' פסוק ענין

7

פסוק ענין

עורגו מדבר עמם ורחל ו באה עם הצאן אשר לאביה כי רעה הוא: ויהי כאשר ראה יעקב את רחל בת לבן אחי אמו ואת צאן לבן אחי אמו ויגש יעקב ויגל את האבן מעל פי היבאר וישק את צאן לבן אחי אמו וישק יעקב לרחל וישא את קלו ויברך: ויגד יעקב לרחל כי אחי אביה הוא וכי בן רבקה הוא ומרץ ומגד לאביה:

פסוק ענין

8

(י) ויהי כאשר ראה יעקב הזכיר בכתוב הזה כמה פעמים, אחי אמו" להודיע כי כל מה שהשתדל יעקב בצאן להשקותם, ומה שהיה חומל על רחל בת לבן, לא עשה לכבוד לבן רק לכבוד אמו, בשביל שהיה אחי אמו, ומפני זה בכל פעם שזכיר הכתוב שמו של לבן הרשע יזכיר בכל פעם, "אחי אמו", לבאר כי לא היה משקה צאנו של לבן כי אם בשביל שהיה אחי אמו, וזכר בלבו את אמו אשר אהבתו שנתנה לו העצה הזאת לבא אליו.

פסוק ענין גמ' פסוק ענין

14

ודע דכל השבטים צערו לאביהם במכירת יוסף, ויוסף עצמו לא הודיע לאביו, רק יוסף היה ירא מפני החרם, אבל בנימין כיבד לאביו, לכן שרתה שכינה בחלקו, ולכן כשאבד ישפה מבנימין הראה להם השם יתברך גודל מצות כיבוד אב אצל דמא בן נתניה, ודו"ק היטב.

משק חכמה גלוי

21

רבי שמעון פתח ואמר

לפרש מש"כ בן יכבד אב ועבד אדוניו פירוש בן יכבד אב דא יצחק לאברהם זה יצחק שכיבד את אברהם אביו יותר מכל בני אדם, כי לא בא לשום אחד נסיון כזה בכבוד אב כמו ליצחק כדמפרש ואזיל, אימתי כביד ליה מתי כיבד אותו, בשעתא דעקד ליה על גבי מדבחה ובעא למקרב ליה קרבנא בשעה שעקד אותו על המזבח ורצה להקריבו לקרבן, ויצחק בר תלתיין ושבע שנין הוה ויצחק היה אז בן ל"ז שנים במיטב כוחותיו, ואברהם הוה סבא ואברהם היה כבר זקן וחלש, דאילו הוה בעיט ברגלא חד לא יכיל למיקם קמיה שאם היה בועט בו ברגל אחת לא היה יכול לעמוד לפניו, ואיהו אוקיר ליה לאביו ועקד ליה כחד אימרא והוא כיבד את אביו ונעקד בידו כשה אחת, בגין למעבד רעותיה דאביו כדי לעשות רצון אביו.

צנה פרוש נירא

15

אר"ש בן גמליאל כל ימי היותי משמש את אבא ולא שמשתי אותו אחד ממאה שמשש עשו את אביו, אני בשעה שהייתי משמש את אבא היותי משמשו בכגדים מלולכין ובשעה שהייתי יוצא לדרך הייתי יוצא בכגדים נקיים, אבל עשו בשעה שהיה משמש את אביו לא היה משמשו אלא בכגדי מלכות אמר אין כבודו של אבא אלא בכגדי מלכות.

מצב נכד תלמוד

יא ויאמר יעקב אל רבקה אמו הן עשו אחי איש שער ואנכי איש חלק: יב אולי ימשני אבי והייתי בעיניו כמתעפעע והבאתי עלי קללה ולא יב ברכה: ותאמר לו אמו עלי קללתך בני אך שמע בקלי ולך קח לי:

פרש תלמוד

22

יא ויאמר הנשה לי ואכלה מציר בני למען תברכה נפשי ונגשלו ניאבל יב ויאמר לו הן נשתי: ויאמר אליו יצחק אביו גשה נא ושקה לי בני: ונגש נישק לו וירח את ריח בגדיו ויברכהו ויאמר ראה ריח בני כריח שדה אשר ברכו יהוה: ויתן לל האלהים מטל השמים ומשמני הארץ ורב דגו וחירש:

צנה

16

יצחק ותכהין עיניו מראת ויקרא את יעשו בן הגדל ויאמר אליו בני ויאמר אליו הנני: ויאמר הנה נא זקנתי לא ידעתי יום מותי: ועתה שאינא כליך תלך וקשתך וצא השדה וצודה לי צידה: ועשה לי מטעמים כאשר אהבתי והביאה לי ואכלה בעבור תברכה: ונפשי בטרים אמות:

פרש תלמוד

17

ויהי עשו בן ארבעים ישיבה ויקח אשה את יהודית בת בארי החתי ואת בשמת בת אילן החתי: ותהיין מרת ריח ליצחק וירבקה:

פרש תלמוד

23

וירח את ריח בגדיו, אמר רבי יוחנן

אין לך דבר שריתו קשה מן השטף הזה של עוים ואת אמרת וירח את ריח בגדיו ויברכהו, אלא בשעה שנכנס אביו יעקב אצל אביו נכנסה עמו גן עדן, הדא הוא דא"ל ראה ריח לבני כרוח שדה, ובשעה שנכנס עשו אצל אביו נכנסה עמו גיהנם הסד"א בא ודון ויבא קלון צנה כמד תלמוד

18

את בגדיו עשו בנה הגדל החמדת כלהון חסרים שאין עשו ראו לא לגדולה ולא לבגדים אלו ואלה הבגדים הכתנת שעשה הקב"ה לאדם ולאשתו כששת ימי בראשית שנאמר בה ויעש ה' אלהים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם וזה עוברת בירושה אצל השלמים (הצדיקים) והיתה עם נח בתיבה והנחילה לחם וכוש לכוש ונמרוד שנאמר וכוש ילד את נמרוד ולקח עשו ממנו בעל כרחו אסרו שהוא הרג את נמרוד ולקחה מעליו והלבישה אותו ורבה ליעקב והוא כתנת הפסים שנתן יעקב ליוסף שנאמר ועשה לו כתנת פסים.

צנה תוכה טענה דראשית

25

ריח בגדיו, נכנס אצל אביו והריח שנא' וירח את ריח בגדיו וירח את ריח שחריח יצחק כאותו הריח שנעקד ע"ג המזבח.

צנה תוכה טענה

26

והנחש הנה ערום מכל חית השדה אשר עשה יהוה אלהים ויאמר אליה אשה אף כיי אמר אלהים לא תאכלו מכל עץ הגן: ותאמר האשה אלי הנחש מספר עץ הגן נאכל: ומספר העץ אשר בתוך הגן אמר אלהים לא תאכלו ממנו ולא תגעו בו פן תמתו: ויאמר הנחש אלי האשה לא ימות תמתו: כי ידע אלהים כי ביום אכלכם ממנו ונפקחו עיניכם והייתם כאלהים ידעי טוב ורע:

פרש תלמוד דראשית

27

ויקח יהוה אלהים את האדם וינחהו בגן עדן לעבדה ולשמרה: ויצו יהוה אלהים על האדם לאמר מכל עץ הגן אכל תאכל: ומעץ הדעת טוב ורע לא תאכל ממנו כי ביום אכלך ממנו מות תמות:

צנה

28

ויצונו יהוה לעשות את כל החקים האלה ליראה את יהוה אלהינו לטוב לנו כל הימים לחיתנו כהיום הזה: וצדקה תהיה לנו כי נשמר לעשות את כל המצוה הזאת לפני יהוה אלהינו כאשר צונו:

פרש תלמוד ואגמ

19

איש יודע ציד, ר' מאיר אומר עשו ראה את הכתנת על נמרוד שהיו מצויירין עליה כל החיות והעופות שבעולם ונראין כאלו הן חיון וכשהיו בשדה היו באין אצלו וניצודין מאליהן וחמדה אותה כלבו והרגו ולקחה ממנו וכשלבש אותה נעשה גם הוא גבור ציד שנאמר ויהי עשו איש יודע ציד.

פרש תלמוד

20

בן יכבד אב ועבד אדניו ואסיאב אני איה כבודי ואסיאדונים אני איה מוראי אמר יהוה צבאות לכם הכהנים בני שמי ואמרתם במה כונו את שמך: מגישים עלימוזבחי לחם מגאל ואמרתם במה גאלנוך באמרכם שלחן יהוה נבזה הוא: וכייתגשון ענר לזבח אין רע וכי תגישו ספק ותלה אין רע הקריבונו נא לפחמך הירצך או הישא פניך אמר יהוה צבאות:

פרש תלמוד א'